**РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
СОВЕТ ТУЕМБАШСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
КУКМОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КУКМАРА
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТУЕМБАШ АВЫЛ
ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

с.Туембаш

11 июнь 2024 ел №20

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмәне раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 1 бүлекнең 19 пункты, «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге Уставы нигезендә Туембаш авыл җирлеге Советы карар бирде:

1. Кушымта итеп бирелгән Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмәне расларга.
2. «Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында Нигезләмәне раслау хакында» 2021 елның 29 ноябрендәге 35 номерлы Туембаш авыл җирлеге Советы карарының үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә htth://pravo.tatarstan.ru веб-адресы буенча «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында», Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә htth://kukmor.tatarstan.ru веб-адресы буенча Кукмара муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясендәге мәгълүмат стендларында бастырырга.

Җирлек башлыгы И.Ф.Гарипов

Туембаш авыл җирлеге Советының 2024 елнын 11 нче июнь 20 номерлы карарына кушымта

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибен билгели (алга таба – төзекләндерү өлкәсендә контроль).

1.2. Төзекләндерү өлкәсендә контроль предметы булып юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең, гражданнарның (алга таба – контрольдә тотыла торган затлар)Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен (алга таба – төзекләндерү кагыйдәләрен), инвалидлар өчен социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү таләпләрен (алга таба шулай ук – мәҗбүри таләпләр) үтәү тора.

1.3. Төзекләндерү өлкәсендә контроль Туембаш авыл җирлеге башкарма комитеты (алга таба –администрация) тарафыннан башкарыла.

1.4. Администрациянең төзекләндерү өлкәсендә контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфаи затлары – Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) һәм Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башкарма комитеты секретаре (алга таба шулай ук – контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфаи затлар). Администрациянең күрсәтелгән вазыйфаи затларының вазыйфа бурычларына аларның вазыйфа инструкциясе нигезендә төзекләндерү өлкәсендә контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру керә.

Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә Төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфаи затларның хокуклары, бурычлары бар һәм «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә җаваплылык тоталар.

1.5. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру, профилактик чаралар, контроль чаралар оештыру һәм үткәрү белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, «Җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

1.6. Администрация төзекләндерү Кагыйдәләренең үтәлешен контрольдә тота, шул исәптән:

1) янәшәдәге территорияләрне карап тоту буенча мәҗбүри таләпләр;

2) төзекләндерү элементлары һәм объектларын тоту буенча мәҗбүри таләпләр, шул исәптән таләпләр:

- халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәренең мәгариф, сәламәтлек саклау,

мәдәният, физик культура һәм спорт, халыкка социаль хезмәт күрсәтү объектларына ирекле керүенә комачауламый торган коймалар урнаштыру буенча;

- торак булмаган биналар, корылмалар, төзелмәләрнең фасадларын, биналарның, корылмаларның, төзелмәләрнең башка стеналарын, шулай ук төзекләндерүнең башка элементларын һәм җәмәгать урыннарын карап тоту буенча;

- инженерлык корылмаларын эксплуатацияләү өчен кирәкле мәгълүматны үз эченә алган махсус билгеләр, язуларны тоту буенча;

- җир эшләре башкарылган чорда биналарга һәм аларга керү урыннарына ирекле юллар, шулай ук ишегалларына ирекле керү юлларын тәэмин итү, җәяүлеләр, шул исәптән инвалидлар һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәре иминлеген һәм җәяүлеләр хәрәкәтенең куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча;

- Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары белән билгеләнгән срокта аварияләр нәтиҗәсендә килеп туган эшләр башкару турында администрациягә хәбәрнамә җибәрү буенча;

- транспорт чараларын газонга яки башка яшелләндерелгән территориягә, яки төзекләндерү кагыйдәләре белән анда транспорт чараларын урнаштыру чикләнгән рекреацион территориягә урнаштыруның рөхсәт ителмәве турында, шулай ук аларны эксплуатацияләү, хезмәт күрсәтү яки ремонтлау вакытында, йөкләр ташу яки төзелеш мәйданчыкларыннан чыгу вакытында (тент яки япма булмау сәбәпле) гомуми файдаланудагы территорияләрне транспорт чаралары белән пычрату рөхсәт ителмәве турында;

3) Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясен кышкы чорда җыештыру буенча, шул исәптән биналарның, корылмаларның түбәләрен кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән чистарту буенча чаралар үткәрүне контрольдә тоту буенча мәҗбүри таләпләр

4) Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясен җәйге чорда җыештыру буенча, шул исәптән карантин, агулы һәм чүп үләннәрен ачыклау, алар белән көрәшү, аларның күпләп үскән урынын билгеләү, бетерү буенча мәҗбүри таләпләрне дә кертеп, мәҗбүри таләпләр;

5) махсус янгынга каршы режим гамәлдә булган чорда янгын куркынычсызлыгының өстәмә мәҗбүри таләпләре;

6) гомуми файдаланудагы территорияләрдә җир асты коммуникацияләрен салу, үзгәртеп кору, ремонтлау һәм тоту буенча мәҗбүри таләпләр;

7) каты коммуналь калдыкларны саклау буенча мәҗбүри таләпләр;

8) хайваннарны йөртү буенча мәҗбүри таләпләр һәм авыл хуҗалыгы хайваннарын һәм кошларын гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм төзекләндерү кагыйдәләрендә каралган башка территорияләрдә көтүгә юл куймау турында таләпләр.

Администрация контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан аларның компетенциясе чикләрендә бирелгән мәҗбүри таләпләрне бозуны бетерү турындагы күрсәтмәләрнең үтәлешен контрольдә тота.

1.7. Әлеге Нигезләмәдә төзекләндерү элементлары дип декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле җиһазлау һәм бизәү төрләре, шул исәптән биналар, корылмалар, төзелмәләр фасадларын да, кече архитектура формалары, капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар һәм төзелмәләр, территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр аңлашыла.

Әлеге Нигезләмәдә төзекләндерү объектлары дип төзекләндерү буенча эшчәнлек алып барыла торган төрле функциональ билгеләнештәге территорияләр аңлашыла, шул исәптән:

1) планлаштыру структурасы элементлары (зоналар (массивлар), районнар (шул исәптән торак районнар, микрорайоннар, кварталлар, сәнәгать районнары, яр буйлары), гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек коммерцияле булмаган берләшмәләре урнашкан территорияләр);

2) урам-юл челтәре элементлары (аллеялар, бульварлар, магистральләр, тыкрыклар, мәйданнар, керү юллары, проспектлар, кечкенә урамнар, разъездлар, төшү юллары, трактлар, тупиклар, урамнар, шоссе);

3) ишегалды территорияләре;

4) балалар һәм спорт мәйданчыклары;

5) хайваннарны йөртү мәйданчыклары;

6) парковкалар (машина кую урыннары);

7) парклар, скверлар, башка яшел зоналар;

8) техник һәм санитар-саклау зоналары;

Әлеге Нигезләмәдәге саклагыч җайланмалар дип капкалар, кече капкалар, шлагбаумнар, шул исәптән автоматлары шлагбаумнар һәм декоратив коймалар (киртәләр) аңлашыла.

1.8. Администрация төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында төзекләндерү өлкәсендә контроль объектларын исәпкә алуны тәэмин итә.

Администрация тарафыннан төзекләндерү өлкәсендәге контроль объектларын әлеге Нигезләмә нигезендә билгеле бер куркыныч категориясенә кертү гамәлгә ашырыла.

2. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү (зарар китерү) куркынычлары белән идарә итү

2.1. Администрация төзекләндерү өлкәсендә зыян китерү (зарар китерү) куркынычлары белән идарә итү нигезендә контроль алып бара.

2.2. Төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын идарә итү максатларында әлеге Нигезләмәнең 1.7 пунктында каралган мондый контроль объектлары «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә куркыныч категорияләренә кертелергә тиеш.

2.3. Администрация тарафыннан төзекләндерү өлкәсендә әлеге Нигезләмәнең 1.7 пунктында каралган контроль объектларын (алга таба – контроль объектлары) билгеле бер куркыныч категориясенә кертү әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымта нигезендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль гамәлгә ашырганда тиешле объектларны билгеле бер куркыныч категориясенә кертү критерийлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Контроль объектларын куркыныч категорияләренә кертү һәм контроль объектларына бирелгән куркыныч категорияләрен үзгәртү администрация боерыгы белән башкарыла.

Администрация тарафыннан контроль объектларын куркыныч категорияләренә керткәндә шул исәптән түбәндәгеләр кулланыла:

1) Бердәм дәүләт күчемсез милек реестрындагы мәгълүматлар;

2) контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан контрольдә тотылган затлар белән аралашмыйча контроль үткәргәндә алына торган мәгълүматлар;

3) администрациядәге башка мәгълүматлар.

2.4. Администрация тарафыннан бирелгән куркыныч категориясенә бәйле рәвештә планлы контроль чаралар үткәрү түбәндәге вакыт аралыгы белән башкарыла:

1) югары куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлар өчен – 2 елга бер тапкыр;

2) уртача куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлары өчен – 3 елга бер тапкыр.

Түбән куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектларына карата планлы контроль чаралары үткәрелми.

Контроль объектларын түбән куркыныч категориясенә кертү турында карар кабул итү таләп ителми.

2.5. Еллык планлы контроль чаралар планнарына еллык планны гамәлгә ашыру елында түбәндәге куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлары өчен соңгы планлы контроль чарасы тәмамланганнан алып вакыт чоры бетә торган контроль объектларына карата контроль чаралар кертелергә тиеш:

1) югары куркыныч, – ким дигәндә 2 ел;

2) уртача куркыныч, – ким дигәндә 3 ел.

Әгәр элек контроль объектларына карата планлы контроль чаралар үткәрелмәгән булса, еллык планга контроль объектлары юридик затның яки гражданның контроль объектына милек хокукы барлыкка килгән көннән соң бер ел узгач, ә янәшәдәге территорияләр белән булган очракта – Төзекләндерү кагыйдәләре нигезендә янәшәдәге территорияне карап тоту буенча бурыч барлыкка килгән көннән кертелергә тиеш.

2.6. Контроль объектының хокук иясе соравы буенча, сорау килгәннән соң 15 көннән дә артмаган вакытта контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар сорау килгәннән соң 15 көннән дә артмаган вакыт эчендә аңа контроль объектына бирелгән куркыныч категориясе турында мәгълүмат, шулай ук мондый объектны билгеле бер куркыныч категориясенә керткәндә кулланылган мәгълүматны бирәләр.

Контроль объектының хокук иясе администрациягә контроль объектына элек бирелгән куркыныч категориясен үзгәртү турында гариза бирергә хокуклы.

2.7. Администрация куркыныч категорияләре бирелгән контроль объектлары исемлеген алып бара (алга таба – контроль объектлары исемлеге). Контроль объектларын контроль объектлары исемлегенә кертү эшләге Нигезләмәнең 2.3 пунктында күрсәтелгән Администрация боерыгы нигезендә башкарыла.

Риск категорияләре күрсәтелгән контроль объектлары исемлеге «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районының рәсми сайтында (алга таба – администрациянең рәсми сайты) контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла. Махсус бүлеккә керү рәсми сайтның баш (төп) битеннән башкарылырга тиеш.

2.8. Контроль объектлары исемлегендә түбәндәге мәгълүмат була:

1) контроль объектын идентификацияли торган мәгълүмат (контроль объектының урнашкан урыны адресы, кадастр номеры (әгәр булса), контроль объектын идентификацияли торган башка билгеләр (кирәк булганда));

2) бирелгән куркыныч категориясе;

3) контроль объектына куркыныч категориясен бирү турында карар реквизитлары.

3. Закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалау

3.1. Администрация төзекләндерү өлкәсендә контрольне профилактик чаралар үткәрү аша да гамәлгә ашыра.

3.2. Профилактик чаралар контрольдә тотыла торган затлар тарафыннан мәҗбүри таләпләрне намус белән үтәүне стимуллаштыру, мәҗбүри таләпләрне бозуга һәм (яки) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүгә китерә алган шартларны, сәбәпләрне һәм факторларны бетерү, мәҗбүри таләпләрне, аларны үтәү ысулларын контрольдә тотыла торган затларга җиткерү максатларында администрация тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3.3. Төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә зыян (зарар) китерү куркынычын киметүгә юнәлдерелгән профилактик чаралар үткәрү контроль чаралар үткәрүгә карата өстенлекле булып тора.

3.4. Профилактика чаралары Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә расланган закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалау программасы нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук зыян китерү куркынычларын профилактикалау программасында каралмаган профилактик чаралар да үткәрелергә мөмкин.

Профилактик чаралар үткәргәндә контроль объектларының закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүнең турыдан-туры куркынычы булып торуы яки мондый зыян (зарар) китерелгәне ачыкланган очракта, контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи зат, контроль чаралар үткәрү турында карар кабул итү өчен, шунда ук Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгына (башлык урынбасарына) мәгълүмат җибәрә.

3.5. Администрация тарафыннан төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә түбәндәге профилактика чаралары үткәрелергә мөмкин:

1) мәгълүмат бирү;
2) хокукны куллану тәҗрибәсен гомумиләштерү;
3) кисәтүләр игълан итү;
4) консультация бирү;
5) профилактик визит.

3.6. Мәҗбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча мәгълүмат администрация тарафыннан тиешле белешмәләрне рәсми сайттагы контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә, массакүләм мәгълүмат чараларында урнаштыру юлы белән, контроль үткәрелә торган затларның дәүләт мәгълүмат системасындагы шәхси кабинетлары аша (алар булганда) һәм башка рәвешләрдә башкарыла.

Администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 46 статьясының 3 өлешендә каралган мәгълүматларны урнаштырырга һәм актуаль хәлдә тотарга тиеш.

Администрация шулай ук Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге халкына гражданнарның җыелышларында һәм конференцияләрендә контроль объектларына куелган мәҗбүри таләпләр, аларның куркыныч критерийларына туры килүе, шулай ук контроль объектларына карата үткәрелә торган контроль чараларның төрләре, эчтәлеге һәм интенсивлыгы турында хәбәр итәргә хокуклы.

3.7. Хокукны куллану тәҗрибәсен гомумиләштерү үткәрелгән контроль чаралар һәм аларның нәтиҗәләре турында мәгълүматны җыю һәм анализлау аша администрация тарафыннан башкарыла.

Хокукны куллану тәҗрибәсен гомумиләштерү нәтиҗәләре буенча, контроль

үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар ел саен төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру буенча хокукны куллану тәҗрибәсен гомумиләштерү нәтиҗәләрен үз эченә алган һәм администрация башлыгы имзалаган, администрация боерыгы белән расланган доклад әзерли. Әлеге доклад хисап елыннан соң киләсе елның 1 июленә кадәр администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

3.8. Мәҗбүри таләпләрне бозуны рөхсәт итмәү турында кисәтү һәм мәҗбүри таләпләрне үтәүне тәэмин итү буенча чаралар күрү тәкъдиме администрациядә әзерләнә торган мәҗбүри таләпләрне бозу яки мәҗбүри таләпләрне бозу билгеләре турында белешмәләр булган очракта һәм (яки) мәҗбүри таләпләрне бозу закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зарар (зыян) китерүе яисә закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зарар (зыян) китерү куркынычы тудыруы турында расланган белешмәләр булмаган очракта, контроль үткәрелә торган затка игълан ителә. Кисәтүләр Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) тарафыннан күрсәтелгән мәгълүматларны алганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча игълан ителә (имзалана). Кисәтү язма яки электрон документ формасында әзерләнә һәм контроль үткәрелә торган зат адресына җибәрелә.

Мәҗбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында кисәтү Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының «Контроль (күзәтчелек) органы тарафыннан кулланыла торган документларның типовой формалары турында» 2021 елның 31 мартындагы 151 номерлы боерыгы белән расланган форма нигезендә рәсмиләштерелә.

Мәҗбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында игълан ителгән кисәтүләр теркәлү номеры белән кисәтүләрне исәпкә алу журналында теркәлә.

Администрация тарафыннан мәҗбүри таләпләрне бозуны рөхсәт итмәү турында кисәтү игълан ителгән очракта, контроль үткәрелә торган зат күрсәтелгән кисәтүгә каршы гариза бирергә хокуклы. Кисәтүгә каршылык администрация тарафыннан алынган көннән алып 30 көн эчендә карала. Каршылыкны карау нәтиҗәсендә контроль үткәрелә торган кешегә язмача яки электрон документ формасында каршылык белән килешү яки риза булмау турында мәгълүмат белән җавап җибәрелә. Каршылык белән риза булмаган очракта, җавапта тиешле нигезләмәләр күрсәтелә.

3.9. Контроль үткәрелә торган затларга консультацияне контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан телефон аша, видео-конференц-элемтә аша, шәхси кабул итү вакытында яки профилактик чаралар, контроль чаралар үткәрү барышында гамәлгә ашырыла һәм 15 минуттан артмаска тиеш.

Гражданнарны шәхси кабул итүне Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) һәм (яки) контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи зат үткәрә. Кабул итү урыны, шулай ук кабул итү өчен билгеләнгән көннәр һәм сәгатьләр турында мәгълүмат администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

Консультация телдән яки язма формада түбәндәге мәсьәләләр буенча башкарыла:

1) төзекләндерү өлкәсендә контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән контроль чараларны гамәлгә ашыру тәртибе;

3) контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять бирү тәртибе;

г) үтәлешләрен бәяләү администрация тарафыннан контроль чаралар

кысаларында гамәлгә ашырыла торган мәҗбүри таләпләрне үз эченә алган норматив хокукый актлар (аларның аерым нигезләмәләре) турында мәгълүмат алу.

Контрольдә тотылган затларга телдән консультация бирү шулай ук гражданнар җыеннарында һәм конференцияләрендә дә башкарыла ала.

3.10. Контроль үткәрүгә вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан язма рәвештә консультация бирү түбәндәге очракларда башкарыла:

1) контроль үткәрелә торган зат тарафыннан консультация мәсьәләләре буенча язмача җавап бирү турында язмача сорату бирлегән;

2) консультация вакытында бирелгән сорауларга телдән җавап бирү мөмкин түгел;

3) куелган сорауларга җавап бирү өстәмә мәгълүмат соратып алуны таләп итә.

Консультация биргәндә контроль үткәрүгә вәкаләтле вазыйфаи зат Россия Федерациясе законнары нигезендә керү мөмкинлеге чикләнгән мәгълүматның конфиденциальлеген үтәргә тиеш.

Консультация барышында конкрет контроль чараны, контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затларның, контроль чарада башка катнашучыларның карарларын һәм (яки) гамәлләрен, шулай ук контроль чара кысаларында үткәрелгән экспертиза, сынау нәтиҗәләрен бәяләүне үз эченә алган мәгълүмат бирелә алмый.

Консультация барышында контроль үткәрүгә вәкаләтле вазыйфаи затка билгеле булган мәгълүмат администрация тарафыннан мәҗбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча контроль үткәрелә торган затны бәяләү максатларында кулланыла алмый.

Контрольне башкарырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан консультацияләрне исәпкә алу журналы алып барыла.

Контроль үткәрелә торган затларның һәм аларның вәкилләренең администрациягә биш һәм аннан да күбрәк бертөрле мөрәҗәгатьләре кергән очракта, консультацияләр администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) яки контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан имзаланган язма аңлатма урнаштыру юлы белән башкарыла.

3.11. Профилактик визит контроль үткәрелә торган затның эшчәнлек алып бару урынында профилактик әңгәмә рәвешендә яисә видео-конференц-элемтәдән файдалану юлы белән үткәрелә.

Профилактика визиты барышында контроль үткәрелә торган затка аның эшчәнлегенә йә аңа караган контроль объектларына карата куела торган мәҗбүри таләпләр, аларның риск критерийларына туры килүе, риск категориясен киметүнең нигезләре һәм тәкъдим ителгән ысуллары, шулай ук, аларны тиешле риск категориясенә кертүдән чыгып, контроль объектларына карата, үткәрелә торган контроль чараларның төрләре, эчтәлеге һәм интенсивлыгы турында хәбәр ителә.

Профилактик визит үткәргәндә, контроль үткәрелә торган затларга мәҗбүри таләпләрне бозуны бетерү турында күрсәтмәләр бирелми. Контроль үткәрелә торган затка профилактик визит барышында бирелгән аңлатмалар тәкъдим итү характерында.

Мәҗбүри профилактик визит югары куркыныч категориясенә караган контроль объектларына карата эшчәнлекне гамәлгә ашыруга керешүче контроль үткәрелә торган затларга карата үткәрелә.

Мәҗбүри профилактика визиты үткәрү турында контроль үткәрелә торган затка аны үткәрү датасына кадәр кимендә биш эш көненнән дә соңга калмыйча контроль үткәрүгә вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан хәбәр ителә.

Мәҗбүри профилактик визит үткәрү турында хәбәрнамә язма рәвештә төзелә.

Мәҗбүри профилактик визит үткәрү турында хәбәрнамә контроль үткәрелә торган зат адресына «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» Федераль законның 21 статьясындагы 4 өлешендә билгеләнгән тәртиптә җибәрелә.

Контроль үткәрелә торган зат, бу хакта администрациягә аны үткәрү датасына кадәр өч эш көненнән дә соңга калмыйча хәбәр итеп, мәҗбүри профилактика визиты уздырудан баш тартырга хокуклы.

Мәҗбүри профилактик визитны үткәрү вакыты контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан билгеләнә һәм бер эш көненнән артмаска тиеш.

Контрольдә тотыла торган зат контроль органына аңа карата профилактик визит үткәрү турында гариза белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы (алга таба – шулай ук контрольдә тотыла торган затның гаризасы).

Контроль органы әлеге гаризаны теркәгән көннән алып ун эш көне дәвамында контрольдә тотыла торган затның гаризасын карый һәм профилактик визит үткәрү турында карар кабул итә, яисә контрольдә тотылган зат хәбәр иткән контроль органның матди, финанс һәм кадрлар ресурсларын, контроль объектының куркыныч категориясен исәпкә алып, профилактик визит үткәрүдән баш тарту турында карар кабул итә.

Контроль органы түбәндәге нигезләрнең берсе буенча контрольдә тотыла торган затның гаризасы буенча профилактик визит үткәрүдән баш тарту турында карар кабул итә:

1) контрольдә тотыла торган заттан профилактик визит үткәрү турындагы гаризаны кире алуы турында хәбәр килгән;

2) контрольдә тотыла торган затның гаризасын тапшырган көнгә кадәр ике ай дәвамында контроль органы тарафыннан әлеге контрольдә тотыла торган затка карата профилактик визит үткәрүдән баш тарту турында карар кабул ителгән;

3) контрольдә тотыла торган зат гариза биргән көнгә кадәр алты ай дәвамында профилактик визит үткәрү контрольдә тотыла торган затның эшчәнлек урынында булмавы якиконтрольдә тотыла торган затның башка гамәлләре (гамәл кылмавы) аркасында профилактик визит үткәрү мөмкин булмау сәбәпле мөмкин булмаган;

4) контрольдә тотылган затның гаризасында әдәпсез яки мыскыллаучы сүзләр, (күзәтчелек) органы вазыйфаи затларының яки аларның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә куркынычлар бар.

Контрольдә тотыла торган затның гаризасы буенча профилактик визит үткәрү турында карар кабул ителгән очракта, контроль органы егерме эш көне дәвамында мондый килешүне теркәүне тәэмин итүче теләсә нинди ысул белән контрольдә тотылган зат белән профилактик визит үткәрү датасын килештерә һәм мондый профилактик визитны закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү (зарар китерү) куркынычларын профилактикалау программасына кертүне тәэмин итә.

4. Контроль чараларны һәм контроль гамәлләрне гамәлгә ашыру

4.1. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда администрация тарафыннан күрсәтелгән чаралар кысаларында түбәндәге контроль чаралар һәм контроль гамәлләр үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты (мәҗбүри таләпләргә ярашлы рәвештә контрольдә тотыла торган зат (аның филиаллары, вәкиллекләре, аерым структур бүлекчәләре) урнашкан урында булырга тиешле документларны карап тикшерү, сораштыру, документлар таләп итү, язма аңлатмалар алу, инструменталь тикшерү аша);

2) рейд тикшерүе (карап тикшерү, сораштыру, язма аңлатмалар алу,

документлар таләп итү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза аша);

3) документар тикшерү (язма аңлатмалар алу, документлар таләп итү, экспертиза аша);

4) күчмә тикшерү (карап тикшерү, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документлар таләп итү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза аша);

5) мәҗбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (төзекләндерү өлкәсендә контроль объектлары турында мәгълүмат җыю һәм анализлау аша, шул исәптән, ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек барышында килә, мәҗбүри таләпләрне үтәү кысаларында контроль үткәрелә торган затлар тарафыннан бирелә торган мәгълүматлар, шулай ук дәүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган мәгълүматлар, «Интернет» челтәреннән алынган мәгълүматлар, башка гомуми кулланышта булган мәгълүматлар, шулай ук автомат режимда эшли торган хокук бозуларны теркәүнең фото- һәм кино төшерү, видеоязма функцияләренә ия булган техник чараларын кулланып алынган мәгълүматлар аша)

6) күчмә карап тикшерү (тикшереп карау, инструменталь тикшерү (видеоязма кулланып), сынау, экспертиза аша).

Әлеге пунктта каралган контроль чаралар һәм контроль гамәлләр төрләре күрсәтелгән чаралар кысаларында әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымта нигезендә, конкрет контроль объектын билгеле бер куркыныч категориясенә кертүгә бәйле рәвештә дифференциацияләнми.

4.2. Мәҗбүри таләпләрне үтәүне күзәтү һәм күчмә тикшерү контроль үткәрелә торган затлар белән аралашмыйча администрация тарафыннан үткәрелә.

4.3. Әлеге Нигезләмәнең 4.1 пунктының 1-4 пунктчаларында күрсәтелгән контроль чаралар планлы һәм планнан тыш чаралар формасында үткәрелә.

4.4. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге планлы контроль чаралар үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты;
2) рейд тикшерүе;
3) документар тикшерү;
4) күчмә тикшерү;

4.5. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге планнан тыш контроль чаралар үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты;
2) рейд тикшерүе;
3) документар тикшерү;
4) күчмә тикшерү;
5) мәҗбүри таләпләрне үтәүне күзәтү;
6) күчмә тикшереп чыгу.

4.6. Контроль үткәрелә торган затлар белән үзара эш итеп контроль чаралар үткәрү өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1) администрациянең гражданнарның һәм оешмаларның мөрәҗәгатьләре (гаризалары), дәүләт администрациясе органнарыннан, җирле үзидарә органнарыннан, массакүләм мәгълүмат чараларыннан кергән очракта закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турында яки зыян (зарар) китерү куркынычы турында белешмәләре булу, шулай ук контроль чаралар, шул исәптән үзара хезмәттәшлек итмичә, шул исәптән башка контрольдә тотылган затларга карата үткәрелгән контроль чаралар үткәрү нәтиҗәсендә шундый мәгълүмат алу;

2) контроль объектының мәҗбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары тарафыннан расланган параметрларга туры килүен яки контроль объектының мондый параметрлардан тайпылуын ачыклау;

3) контроль чараларны үткәрү планына кертелгән контроль чараларны үткәрү срокларының җитүе;

4) конкрет контроль контроль үткәрелә торган затларга карата контроль чаралар үткәрү турында Россия Федерациясе Президентының йөкләмәсе, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең йөкләмәсе;

5) прокуратура органнарына кергән материаллар һәм мөрәҗәгатьләр буенча законнарның үтәлешен, кеше һәм гражданның хокуклары һәм ирекләре үтәлешен күзәтү кысаларында контроль чара үткәрү турында прокурор таләбе;

6) ачыкланган мәҗбүри таләпләрне бозуны бетерү турындагы күрсәтмәне үтәү срогы тәмамлану – контроль үткәрелә торган зат тарафыннан бирелгән күрсәтмәдә каралган документлар һәм мәгълүматлар бирелмәгән очракта яки тәкъдим ителгән документлар һәм мәгълүматлар нигезендә ачыкланган мәҗбүри таләпләрне бозуны бетерү турындагы күрсәтмәнең үтәлеше турында нәтиҗә ясау мөмкин булмаган очракта.

4.7. Мәҗбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары әлеге Нигезләмәгә 2 нче кушымтада күрсәтелгән.

Мәҗбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары исемлеге администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

4.8. Контроль үткәрелә торган зат белән хезмәттәшлек итеп үткәрелә торган контроль чаралар администрациянең контроль чараны үткәрү турындагы боерыгы нигезендә үткәрелә.

4.9. Администрациянең закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү яки зыян (зарар) китерү куркынычы турындагы мәгълүматлар нигезендә контроль чараны үткәрү турында боерыгы кабул ителгән очракта яки контроль үткәрелә торган затның мәҗбүри таләпләрне бозуның расланган Куркыныч индикаторларына ярашлы параметрларга туры килү яки параметрлардан тайпылуы контроль чараны үткәрү өчен нигез булып торган эшчәнлек параметрларын билгеләгән очракта, мондый боерык контроль чарасын үткәрү турында контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затның контроль чара үткәрү турында дәлилле тәкъдиме нигезендә кабул ителә.

4.10. Контроль үткәрелә торган затлар белән үзара бәйләнешсез үткәрелә торган контроль чаралар Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) йөкләмәсе нигезендә, администрациянең эш планнарындагы йөкләмә нигезендә, шул исәптән «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән очракларда контроль үткәрергә вәкаләтле вазифаи затлар тарафыннан үткәрелә.

4.11. Гражданнарга, юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә карата контроль чаралары «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законы нигезендә контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан үткәрелә.

4.12. Төзекләндерү өлкәсендә контроль оештырганда һәм гамәлгә ашырганда, администрация ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында, шул исәптән электрон формада, әлеге документлар һәм (яки) мәгълүматлар алар карамагында булган башка органнардан яки күрсәтелгән органнарга буйсынучы оешмалардан түләүсез нигездә документлар һәм (яки) мәгълүматлар ала. Күрсәтелгән документлар һәм (яки) мәгълүматлар исемлеге, аларны тапшыру тәртибе һәм вакыты Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 19 апрелендәге

724-р номерлы боерыгы белән расланган, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнарыннан, башка дәүләт органнарыннан, җирле үзидарә органнарыннан яки дәүләт органнарына яки җирле үзидарә органнарына буйсынучы, әлеге документлар һәм (яки) мәгълүмат алар карамагында булган оешмалардан тикшерүләр оештырганда һәм үткәргәндә муниципаль контроль органнары тарафыннан ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында соратыла һәм алына торган документлар һәм (яки) мәгълүмат исемлеге белән, шулай ук «Дәүләт контролен (күзәтчелеген), муниципаль контрольне гамәлгә ашыру кысаларында ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2021 елның 6 мартындагы 338 номерлы карары белән расланган, ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында контроль (күзәтчелек) органнары тарафыннан алар карамагында әлеге документлар һәм (яки) мәгълүматлар булган башка органнардан яки күрсәтелгән органнарга буйсынучы оешмалардан дәүләт контроле (күзәтчелеге) төрләрен, муниципаль контроль төрләрен оештырганда һәм гамәлгә ашырганда алынган документлар һәм (яки) белешмәләр бирү кагыйдәләре белән билгеләнгән.

4.13. Юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә һәм гражданнарга карата планлы контроль чаралары «Чираттагы календарь елга планлы контроль (күзәтчелек) чараларын үткәрү планын формалаштыру, аны прокуратура органнары белән килештерү, ел дәвамында аңа контроль (күзәтчелек) чараларын кертү һәм аннан чыгару тәртибе турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 31 декабрендәге 2428 номерлы карары белән расланган, Чираттагы календарь елга планлы контроль (күзәтчелек) чараларын үткәрү планын формалаштыру, аны прокуратура органнары белән килештерү, ел дәвамында аңа контроль (күзәтчелек) чараларын кертү һәм аннан чыгару кагыйдәләре нигезендә эшләнә торган планлы контроль чараларын үткәрүнең еллык планнары нигезендә, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

4.14. Контрольдә тотыла торган затлар булган шәхси эшмәкәр, граждан администрациягә контроль чараны үткәргәндә катнаша алмау турында мәгълүмат бирергә хокуклы булган, шуңа бәйле рәвештә, контроль чараны үткәрү администрация тарафыннан шәхси эшмәкәр, гражданның администрациягә мөрәҗәгать итүенә сәбәп булган шартларны бетерү өчен кирәкле вакытка (әмма 20 көннән артык түгел) күчерелә торган очракка бер үк вакытта түбәндәге шартларны да үтәү кирә:

1) контроль үткәрелә торган затның яки аның вәкиленең булмавы контроль чараны үткәргәндә контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан, контроль чараны үткәрү турында тиешенчә хәбәр ителгән очракта, контроль чараны үткәргәндә мәҗбүри таләпләрне үтәүне бәяләүгә комачауламый;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә турыдан-туры зыянга (зарар) китерү белән янаулар яки чынлыкта зыян (зарар) китерү билгеләренең булмавы;

3) контроль чараны үткәргәндә контроль үткәрелә торган затның булмавының (контроль үткәрелә торган затның авыруы, аның командировкада булуы һ.б.) җитди сәбәпләре бар.

4.15. Күчмә тикшерүне үткәрү вакыты 10 эш көненнән артмаска тиеш.

Бер кече эшмәкәрлек субъектына карата күчмә тикшерү барышында хезмәттәшлек итүнең гомуми вакыты кече предприятие өчен 50 сәгатьтән һәм микропредприятие өчен 15 сәгатьтән артмаска тиеш.

Россия Федерациясенең берничә субъекты территориясендә үз эшчәнлеген алып баручы оешмага карата күчмә тикшерү үткәрү вакыты һәр филиал, вәкиллек, оешманың аерым структур бүлекчәсе яки җитештерү объекты буенча аерым билгеләнә.

4.16. Контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар һәм контроль гамәлләр башкаруга җәлеп ителгән затлар тарафыннан контроль чаралар үткәрүнең барлык очракларында да мәҗбүри таләпләрне үтәү (бозу) дәлилләрен теркәү өчен фотога төшерү, аудио- һәм видеоязмалар, контроль чараны уздыруга вәкаләтле вазыйфаи затлар үткәргән геодезия һәм картометрия үлчәүләре кулланылырга мөмкин. Фотога төшерү, аудио- һәм видеоязма, геодезия һәм картометрия үлчәүләре алу һәм бу максатлар өчен кулланылган техник чаралар турында мәгълүмат контроль чара нәтиҗәләре буенча төзелгән актта һәм контроль чара кысаларында үткәрелгән контроль гамәл нәтиҗәләре буенча төзелгән беркетмәдә чагыла.

4.17. Контроль чара нәтиҗәләренә контроль үткәрелә торган зат тарафыннан мәҗбүри таләпләрне үтәүне бәяләү, мәҗбүри таләпләрне бозуны кисәтү һәм (яки) аларны бозуны туктату өчен шартлар тудыру, бозылган нигезләмәне торгызу, администрация тарафыннан җаваплылыкка тарту һәм (яки) «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 90 статьясындагы 2 өлешендә каралган чараларны куллану турындагы мәсьәләне карау өчен вәкаләтле органнарга яки вазифаи затларга мәгълүмат җибәрү керә.

4.18. Контроль үткәрелә торган зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тоткан контроль чара тәмамлангач, контроль чара акты төзелә. Әгәр мондый чара нәтиҗәләре буенча мәҗбүри таләпләрне бозу ачыкланса, актта нинди мәҗбүри таләп бозылганлыгы, нинди норматив хокукый акт һәм аның структур берәмлеге белән билгеләнгәнлеге күрсәтелә. Ачыкланган бозуны контроль чара тәмамланганчы бетергән очракта, актта аны бетерү факты күрсәтелә. Мәҗбүри таләпләрне бозуның дәлиле булган документлар, башка материаллар актка теркәлергә тиеш. Контроль чараны үткәргәндә тутырылган тикшерү кәгазьләре актка теркәлә.

Актны рәсмиләштерү, әгәр актны рәсмиләштерүнең башка тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнмәгән булса, мондый чара тәмамланган көнне контроль чара уздырылган урында гамәлгә ашырыла.

Прокуратура органнары белән үткәрү килешенгән контроль чара акты, ул рәсмиләштерелгәннән соң ук, Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестры аша прокуратура органнарына җибәрелә.

4.19. Контроль чаралар турында мәгълүмат Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында урнаштырыла.

4.20. Контроль үткәрелә торган затларга контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар башкара торган гамәлләр һәм кабул ителә торган карарлар турында мәгълүмат бирү күрсәтелгән гамәлләр һәм карарлар турында мәгълүматларны Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрына урнаштыру юлы белән, шулай ук аларны контроль үткәрелә торган затларга дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләрне электрон формада башкару өчен кулланыла торган мәгълүмати системаларның мәгълүмати-технологик үзара бәйләнешен тәэмин итүче инфраструктура аша, шул исәптән «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша (алга таба – дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы) һәм (яки) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталы ашаҗиткерү юлы белән башкарыла.

Контроль үткәрелә торган зат булган эшмәкәрлек эшчәнлеген алып бармый торган гражданга, әгәр дә ул администрация адресына кәгазьдә документлар алу кирәклеге турында хәбәр җибәрсә яисә администрациядә контроль үткәрелә торган затның электрон почта адресы турында мәгълүмат булмаса һәм аңа дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы аша электрон рәвештә документлар

җибәрү мөмкинлеге булмаса (әгәр кешенең Бердәм идентификация һәм аутентификация системасында хисап язмасы булмаса яки ул Бердәм идентификация һәм аутентификация системасында теркәлү процедурасын үтүне тәмамламаган булса), контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан башкарыла торган гамәлләр һәм кабул ителгән карарлар турында кәгазьдә документлар җибәрү юлы белән хәбәр ителә. Әлеге граждан администрациягә документларны кәгазьдә җибәрергә хокуклы.

4.21. Актта язылган фактлар һәм нәтиҗәләр белән килешмәгән очракта, контроль үткәрелә торган зат «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248 – ФЗ номерлы Федераль законның 39-40 статьяларында һәм әлеге Нигезләмәнең 5 бүлегендә каралган тәртиптә шикаять җибәрергә хокуклы.

4.22. Контроль чараны үткәргәндә мәҗбүри таләпләрне бозулар ачыкланмаган очракта, бу хакта мәгълүмат Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрына кертелә. Контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи зат мәҗбүри таләпләрне үтәү буенча тәкъдимнәр бирергә, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәрергә хокуклы.

4.23. Контроль чарасын үткәргәндә контроль үткәрелә торган зат тарафыннан мәҗбүри таләпләрне бозулар ачыкланган очракта, Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләр чикләрендә администрация (контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи зат) түбәндәгеләргә хокуклы:

1) контроль чара акты рәсмиләштерелгәннән соң, контроль үткәрелгән затка, мөмкин булган вакытын күрсәтеп, ачыкланган бозуларны бетерү турында һәм (яки) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау буенча чаралар үткәрү турында күрсәтмә бирергә;

2) әгәр контроль чарасын үткәргәндә, контроль объектына ия булган һәм (яки) файдаланган гражданның, оешмаларның эшчәнлеге закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы тудыра яки мондый зыян (зарар) китерелә дип билгеләнгән очракта, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау яки аны туктату һәм гражданнарга, оешмаларга закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы һәм аны булдырмау ысуллары турында мәгълүматны теләсә нинди ысул белән җиткерү буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны кичекмәстән кабул итәргә;

3) контроль чара барышында җинаять яки административ хокук бозу билгеләре ачыкланганда, үз компетенциясенә ярашлы рәвештә тиешле мәгълүматны дәүләт органына җибәрергә яки, тиешле вәкаләтләре булганда, гаепле затларны закон белән билгеләнгән җаваплылыкка тарту буенча чаралар күрергә;

4) мәҗбүри таләпләрнең ачыкланган бозылуларын бетерүне контрольдә тоту, мәҗбүри таләпләрнең бозылуларын кисәтү, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү мөмкинлеген булдырмау буенча чаралар күрергә, күрсәтмә билгеләнгән срокларда үтәлмәсә, әгәр мондый чара законнарда каралган булса, күрсәтмәне мәҗбүри үтәүне таләп итеп, судка кадәр мөрәҗәгать итеп, аны үтәүне тәэмин итү буенча чаралар күрергә;

5) мәҗбүри таләпләрне үтәү буенча киңәшләр бирү, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәрү мәсьәләсен карау.

4.24. Контроль үткәрүче вазыйфаи затлар төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә федераль башкарма администрация органнары һәм аларның

территориаль органнары, Татарстан Республикасы башкарма администрациясе органнары, җирле үзидарә органнары, хокук саклау органнары, оешмалар һәм гражданнар белән билгеләнгән тәртиптә хезмәттәшлек итәләр.

Төзекләндерү өлкәсендә контрольлек итү кысаларында контроль чарасы барышында Россия Федерациясе законнары белән административ һәм башка җаваплылык каралган закон таләпләрен бозу ачыкланган очракта, контроль чара актында ачыкланган бозу билгеләре булу турында мәгълүмат күрсәтелә. Контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затлар әлеге актның күчермәсен тиешле җаваплылыкка тартуга вәкаләтле администрация органына җибәрәләр.

5. Администрация карарларына, контрольүткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять бирү

5.1. Администрация карарларына, контрольдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавы) карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 9 бүлеге тарафыннан билгеләнгән тәртиптә шикаять бирелергә мөмкин.

5.2. Аларның фикеренчә, хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре төзекләндерү өлкәсендә контролен гамәлгә ашыру кысаларында турыдан-туры бозылган контрольдә тотыла торган затлар түбәндәгеләргә карата судка кадәр шикаять бирергә хокуклы:

1) контроль чаралар үткәрү турында карарлар;

2) контроль чаралар актлары, ачыкланган бозуларны бетерү турында күрсәтмәләр;

3) контроль чаралары кысаларында контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләре (гамәл кылмаулары).

5.3. Шикаятьне контроль үткәрелә торган зат дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталын һәм (яки) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталын кулланып, шикаятьне карауга вәкаләтле органга электрон рәвештә бирә.

Дәүләт яки закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче мәгълүматлар һәм документлар булган шикаять дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталын һәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталын кулланмыйча, Россия Федерациясенең дәүләт һәм закон белән саклана торган сер турындагы закон таләпләрен исәпкә алып бирелә. Тиешле шикаять Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгы шәхси кабул иткәндә контроль үткәрелгән зат тарафыннан Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгына шикаятьтә (документларда) дәүләт яки закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче мәгълүматлар булу турында алдан хәбәр итеп бирелә.

5.4. Администрация карарына, аның вазыйфаи затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) тарафыннан карала.

5.5. Администрациянең карарына, аның вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять контрольдә тотыла торган зат үз хокуклары бозылуы турында белгән яки белергә тиеш булган көннән алып 30 календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

Администрация күрсәтмәсе буенча шикаять контроль үткәрелгән зат күрсәтмәне алганнан соң 10 эш көне эчендә бирелергә мөмкин.

Шикаять бирү вакыты җитди сәбәпләр аркасында узып киткән очракта, шикаять бирүче затның үтенече буенча бу срок шикаятьне карау өчен администрация (вазыйфаи зат) тарафыннан кире кайтарылырга мөмкин.

Шикаять биргән кеше, шикаять буенча карар кабул ителгәнче, аны кире тулысынча яисә өлешчә ала ала. Шул ук вакытта шикаятьне шул ук нигезләр буенча кабат җибәрү рөхсәт ителми.

5.6. Администрация карарына, аның вазыйфаи затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять теркәлгәннән соң 20 эш көне эчендә каралырга тиеш.

Әгәр аны карау өчен башка органнар карамагында булган мәгълүматны алу таләп ителсә, шикаятьне карау вакыты Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) тарафыннан күп дигәндә 20 эш көненә озайтылырга мөмкин.

6. Төзекләндерү өлкәсендә контрольнең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан кыйммәтләре

6.1. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелеген һәм нәтиҗәлелеген бәяләү «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 30 статьясы нигезендә башкарыла.

6.2 Контроль төренең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре, төзекләндерү өлкәсендә контроль өчен индикатив күрсәткечләр Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге Советы тарафыннан раслана.

Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмәгә 1 нче кушымта

Башкарма комитет тарафыннан төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә төзекләндерү өлкәсендә контроль объектларын билгеле бер куркыныч категориясенә кертү критерийлары

1. Югары куркыныч категориясенә түбәндәгеләр керә:

янәшәдәге территорияләр.

2. Уртача куркыныч категориясенә түбәндәгеләр керә:

элмә такталар, биналар, корылмалар, төзелмәләр фасадлары, кечкенә архитектура формалары, капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмаларкапиталь булмаган стационар булмаган корылмалар һәм төзелмәләр, мәгълүмат щитлары, күрсәткечләр, саклагыч җайланмалар.

3. Төзекләндерү өлкәсендәге барлык башка контроль объектлары түбән куркыныч категориясенә керә.

Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмәгә 2 нче кушымта

Төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә планнан тыш тикшерүләр үткәрү кирәклеген билгеләү өчен Кукмара муниципаль районы Туембаш авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда кулланыла торган мәҗбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары

1. Җирле үзидарә органына реклама элмә тактасын килештерү турында гариза җибәрү факты булмаганда, автомобиль транспортын ремонтлау һәм хезмәт күрсәтү өлкәсендә хезмәт күрсәтү буенча контрольдә тотыла торган зат тарафыннан эшчәнлек башланган көннән алып 90 календарь көн узу.

2. Узган елның шул ук чоры белән чагыштырганда, квартал дәвамында объектларны һәм төзекләндерү элементларын җыештыру буенча эшләрне башкару бурычы йөкләнгән оешма хезмәткәрләре санының, әлеге эшләрне башкару өчен билгеләнгән җыештыру һәм махсус техника санының шул ук вакыт аралыгында артуы булмаган очракта, 50 һәм аннан да күбрәк процентка кимүе (ләкин ким дигәндә ике хезмәткәр).

3. Хезмәт күрсәтү территориясендә ике календарь атна дәвамында объектларны һәм төзекләндерү элементларын җыештыру буенча эшләрне башкаруны үз бурычларына керткән оешмага хезмәт күрсәтү территориясендә травматологик ярдәм сорап мөрәҗәгать иткән гражданнар санының, алдагы шул ук чор белән чагыштырганда, 15 һәм аннан да күбрәк процентка артуы.

4. 30 календарь көн эчендә таләпләре Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән контроль объектының торышыннан тайпылуның өч һәм аннан да күбрәк шундый ук очраклары ачыклануы турында гражданнардан, оешмалардан, дәүләт хакимияте органнарыннан, җирле үзидарә органнарыннан кергән, массакүләм мәгълүмат чараларыннан, Интернет мәгълүмати-телекоммуникацион челтәреннән һәм (яки) килгән мәгълүматларның дөреслеген бәяләүгә юнәлдерелгән чаралар нәтиҗәсендә алынган төзекләндерү өлкәсендә мәҗбүри таләпләрне бозу билгеләре һәм закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы турында сөйли торган мәгълүмат булу.

5. Контрольдә тотылган затка карата чыгарылган төзекләндерү өлкәсендә мәҗбүри таләпләрне бозган өчен административ җәза билгеләү турында административ хокук бозу турында эш буенча бер ел эчендә кимендә биш карар булу.

6. Торак пунктның бер административ-территориаль берәмлеге (урам, микрорайон) территориясендә ике календарь атна дәвамында травма алуга бәйле рәвештә травматологик ярдәм күрсәтү өчен мөрәҗәгать иткән гражданнар санының, алдагы шул ук чор белән чагыштырганда, 15 һәм аннан да күбрәк процентка артуы.